

FIATALOK ORSZÁGÚTJÁN

AZ EVANGÉLIKUS IFJÚ ÉRTELMSÉG
FOLYÓIRATA.

I. évfolyam.

1937.

9. szám.

TARTALOM: *Tudomásunkra jutott.* — *Jézus cselekszik.* Zászkaliczky Pál. — *„Laikus“ vélemény az igehirdetésről.* Hegedűs István. — *Néma forradalom a viiharsarok körül.* Mórocz Sándor. — *Teologus-falumunka.* Balikó Zoltán. — *Faji kérdés és asszimiláció.* Vargyas Lajos. — *Az irodalmi- és színikritikáról.* Pálmai Kálmán. — *Helyzetképek: Finn fiatalok útján.* Koren Emil. — *Számok az egyetemi ifjúság életéből.* Dr. Urbán János. — *Látogatás a csoportosított nyomornál.* Dezséry László. — *Szemtől-szembe.* Szép Irások: *Kutyabiléta.* Tatay Sándor. — *Szemle.* — *Hírek. Egyesületi élet.*

FIATALOK ORSZÁGÚTJÁN

AZ EVANGÉLIKUS IFJÚ ÉRTELMISÉG FOLYÓIRATA.

A debreceni, pécsi, szegedi Egyetemi Luther Szövetségek, a miskolci Akadémiai Ifjúsági Luther Szövetség és a soproni Hittudománykari Ifjúsági Kör hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mester-u. 34. földszint 4.

Felelős szerkesztő és kiadó :

Dr. SZTROKAY TIBOR.

Szerkesztő bizottság :

Alpár Sándor, dr. Benkő László, Dezséry László, Grünvalszky Károly,
dr. Keken András, Mórocz Sándor, dr. Urbán János.

Vidéki szerkesztők :

Debrecen: Szondy László, *Keszthely:* Bázler Béla, *Miskolc:* Bidner Akos,
Pécs: Klenner Ferenc, *Sopron:* Wagner Vilmos, *Szeged:* Szendrő Mihály.

Megjelenik minden hó közepén.

Előfizetési ár egész évre 3 pengő, egyes szám ára 40 fillér.

követelő akaratát. Társadalomnevelést csak akkor végezhet az Egyház, ha él benne a Krisztus lelke. Theologus falu-város munkásnak lenni többet jelent, mint csak küzködni és vergődni a szem előtt levőkkel. Jelenti a „therapia“ nyújtását. *A minden emberi nyomorúság egyetlen nagy ténye, a bűn alóli szabadság hirdetését* munkában, életben, írásban — csak híven!

Balikó Zoltán.

Faji kérdés és asszimiláció.

Napjaink politikai divatja különösen előtérbe helyezte a faji kérdést. Keverék társadalmunk pedig idegesen szeretné tagadni jelentőségét és a magasabb kultúrközösségek lelket asszimiláló hatását állítja vele szemközt. A kérdésben zavart okoz, hogy a természettudomány egyes alapigazságait figyelmen kívül hagyják, pedig csak azok ismeretében tudjuk a kérdést magasabb nemzeti szempontból megítélni.

Sokan úgy képzelik el a fajkeveredést, mint mikor egy pohárban piros és kék folyadékot töltünk és az lila lesz. Elemeire többé fel nem bontható. Ilyen „lila“ volna a magyarság is némettel, tóttal, románval összeöntve: új keverék nép, mindegyikből van benne valami. Művelt emberektől hallhatjuk, hogy „ezért vagyunk olyan tehetséges nép, ezért van ennyi nagy egyéniségünk“. Eszerint egy Berzsenyiben, Aranyban a magyar mellett egy adag német, szláv volt (Petőfiben így a szláv mellett egy kis magyar is) s ebből alakult volna a nyugateurópaítól elütő sajátos egyéniségünk.

A természettudomány tanúsága szerint azonban fajok ilyenféle vegyülése nem létezik. A különféle fajok tulajdonságai kereszteződés-kor együtt öröklődnek. Egyik uralkodó lesz, a másik rejtve marad; néha egyik sem tud teljesen uralkodóvá válni. (Diszharmonikus lelki alkat, vagy pl. külső tulajdonságokban: mikor a haj, szem színe idővel megsötétül.) Azonban az utódokban a különböző fajelemek megint szétválnak, amint azt az iskolában Mendel-szabályokból mindenki megtanúlhatta. Persze a sokféle keveredés bonyolulttá teszi a dolgot. Mindig sokféle keverék van, de a tiszta fajok azért nem szűnnek meg. (Annál kevésbbé, mert hiszen a parasztság körében soha nem volt olyan fokú keveredés, mint a középosztályban és munkásságban. Hiszen sokszor még alvég-felvég, gazdag-zsellér is mereven elkülönülnek, nem házasodtak össze. Különböző fajúak pedig ritkán, csak egyes érintkező területeken.)

A magyar faj tehát ép úgy nem tűnt el, mint ahogyan Európa, Ázsia, Afrika évezredek óta egymás mellett élő fajai közül egy sem. Tehetségeinket sem a keveredésnek köszönhetjük, hanem külön-külön vagy a magyar fajnak vagy, ha idegen származású, valamely másiknak. Természetes, hogy a különböző leki alkatú egyéniségek kölcsönös hatása egymásra sokféleséget, gazdagságot hoz létre stílusban, eszközben, hangulatokban. (Pl. modern képzőművészetekben.) Így a magyarságba beolvadt idegen származásúak is gazdagították szellemi életünket. De

mindegyik a maga, fajától meghatározott egyéniséggel. *Mert mindenki hordoz testében, lelkében valami fajiságot. A kérdés csak az, mennyi jelentőséget tulajdonítsunk ennek a nemzet életében?*

Sokan hivatkoznak a faj jelentőségével szemben (Pl. Szekfű is) arra, hogy az európai fajok a legkülönbözőbb csoportosításban alkotják az egyes nemzeteket. Egy faj több nemzetben is szerepel. (Igy pl. német=északi+alpesi, francia=mediterrán+alpesi+északi, olasz=mediterrán+dinári.) Nincs tehát jelentősége a fajnak; a nemzet nem volna egyéb, mint történeti és kultúrális egység. A valóság azonban az, hogy az egyes elemek más-máskombinációban és arányban hatva egymásra természetesen más nemzeti jelleget, más szellemet hoznak létre. Így pl. az északi Wagner romantikája jellemzően német, a szintén északi Berliozé jellemzően francia. (Viszont Berlioz és a mediterrán Debussy közt még nagyobb a különbség. Van tehát egy kör, mely Berliozt franciasága alapján elválasztja Wagnertől és van egy, mely fajisága alapján összeköti vele Debussyval szemben.)

Ez a kérdés azonban minket magyarokat érint legkevésbé. Az a két fajelem ugyanis, melyből a magyarság kialakult: a keletbaltinak és turáninak nevezett ugor és török elem egyaránt idegen az európai fajoktól. (Keleteurópa kivétel. Az oroszok nagyrésze keletbalti-turáni fajú. A délszlávok közt viszont sok a turáni elem.) Már pedig a magyarság nem itt született a bevándorló magyarokból és az itt talált vagy az ide beszivárgó népekből, — mint ahogy a francia a frank, gall és római népek halálából született. A magyarság már kész nép volt. politikai-hadi szervezettel, sajátos népi egyéniséggel, nyelvvel és kultúrával, mely itt államot alkotva a történelem folyamán a mai értelemben vett kultúrnemzetté fejlődött. Ha ebbe később több-kevesebb idegen elem is került, az mindig tudatosan idegen test volt benne. Magyarságon nem értettek és ma sem érthetünk mást, mint ezt az eredeti fajelemet s mindazt, ami ennek tulajdonságaiból lett nemzeti szellemé, kultúrává. Maguktól értetődő dolgok ezek és mégis vannak akik egyéni úton járni. A biológus Lenhossék pl. megállapítja, hogy a keletbalti és a turáni elem mellett a dinári (rác) és alpesi (sváb) jelentős alkatelemei a magyar „etnikumnak“. Holott ezek nyilvánvalóan megmagyarosodott idegen származásúak lehetnek csak. De az „etnikum“ és ez a „tudományos“ beállítás alkalmas arra, hogy valaki úgy maradjon magyar, amint van és fütyüljön minden asszimilációra.

Hány féle formában nyilatkozik meg a makacs ellenszegülés a faj jelentőségével szemben! Tagadni a fajnak, mint biológiai fogalomnak a létezését, tagadni nemzetalkotó szerepét, vagy más fajt magyarrá kendőzni lehetőleg olyant, amelyenhez magunk is tartozunk. S mindez azért, mert ha elismerem, hogy van magyar faj és ez különbözikattól, amelyet a nyelvvel együtt nem dobhatunk el magunktól, akkor ez továbbbi konkvenciákat jelent az egyén és a közösség számára. *Mert nem elég az, ha magyarul beszélünk, magyarnak valljuk magunkat, de megtartjuk a magunk németből, tótból származó gondolkozásmódját, ízlését, szokásait, megtartjuk egész idegen lényünket, s magyar lélek megnyilatkozásaitól elhúzódnak, vagy nem vesszünk róla tudomást, sőt tagadjuk a létezését is. „Mindez“ még nem magyarság.*

Természetes, a közösségek életét nem lehet kizárólag faji alapon meghatározni. A nemzeti közösség nem zárhatja ki az idegen fajúakat sem. Veres Péter írja erről: „Nem lehet letagadni — s én erre nem is volnék hajlandó, — a faji gondolat nagy jelentőségét, de meg kell mondaní, hogy nem elég . . . nem lehet magyar népközösségből kizárni a német, szláv, román eredetű munkásokat, parasztokat és értelmiségieket a vérség jogcímén . . . Az ember társadalmi értékét ember és munkás volta határozza meg, nem a faji eredete. Egy értelmes, ügyes, öntudatos német, vagy szláv munkás . . . többet ér a magyar népközösségnek, mint egy naplopó, tolvaj, lump, vagy hogy ad absurdum vigyűk a gondolatot, gyilkos turáni.“ Tehát értékes társadalmi munkásságot kíván a közösség az egyéntől. Ez széles néprétegeknél a becsületes, értékes munka. Az értelmi vezetőréteg szerepe azonban bonyolultabb a nemzet életében: a szellemi élet, a nemzet öntudatának irányítása, problémáinak helyes megoldása. Itt a közösség nagyobb követelménnyel lép fel: a nemzeti lélek legmagasabbrendű megvalósulását, a nemzeti kultúra legteljesebb átélését kívánja meg. Az asszimiláltaknál tehát: lélekben való teljes hasonulás a magyarsághoz. *A magyar faj az a norma, melyhez az asszimiláltaknak igazodnia kell, minél inkább valljuk az asszimiláció lehetőségét, annál inkább kell vallanunk, hogy van magyar faj és általa kialakított nemzeti lélek, melynek érvényesülnie kell társadalmi életben, kultúrában, mindenütt.* (Erről részletesen más alkalommal még külön kell beszélnünk.) Petőfi, vagy az apai ágon délszláv Zrínyi azért értékei a magyarságnak, mert szerették, átérték a magyarság szellemét és ~~átérték~~ problémáit.

Ezek a dolgok normális viszonyok között természetesek és maguktól érvényesülnek. Erős faji társadalom a kisszámú beolvadót a maga képére formálja s csak azokat engedi érvényesülni, kikben magára ismer, vagy akik tehetségének valamit köszönhet. De nálunk, mint azt Szabó Dezsőtől Veres Péterig annyian megállapították, „a magyar elem saját hazájában háttérbe szorult“. Ezért van nálunk kiélezett faji probléma. Azonban annak a hangoztatása, hogy a magyarságot vissza kell juttatni az őt megillető szerephez, nem jelenti azt, hogy valaki a becsületes asszimiláció lehetőségét tagadná. De a magyarságnak ez a „felszabadítása“ társadalmi és kultúrális téren olyan magyar probléma, melyet szintén vállalni kell, ha valaki a magyarsághoz akar tartozni.

Veres Péter azt mondja a parasztság szociális felemelésével kapcsolatban: „Aki ebben a felszabadító, segítő küzdelemben résztvev, az már azonosult a parasztsággal, s nem kell félnie, hogy nem kapja meg az ébredező parasztságtól azt a megbecsülést, elismerést, szeretetet és bizalmat, amelyet, mint értelmiségi élt, s amelyért élni érdemes.“

Ugyanez áll a magyarság és az asszimiláltak viszonyára általánoságban is. Aki ebben a felszabadításban résztvev, az már azonosult vele s nem kell félnie, hogy a közösség visszautasítja.

Vargyas Lajos.